

The Diak logo consists of the word "Diak" in a bold, pink, sans-serif font. The letter "i" has a small crossbar, and the letter "k" has a distinctive shape with a small crossbar.

Teresa Pelkonen

Sini Sepponen

Pipsa Sormula

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitaja

Opinnäytetyö, 2021

LASTEN YKSINÄISYYDEN ENNALTAEH- KÄISYÄ PONIIVUSTEISESTI

TIIVISTELMÄ

Teresa Pelkonen, Sini Sepponen & Pipsa Sormula
Yksinäisyyden ehkäisyä poniavusteisesti
34 s., 3 liitettä
Kevät, 2021
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sairaanhoitaja (AMK)
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Opinnäytetyön aihepiiri liittyy lasten ja nuorten yksinäisyyden ennaltaehkäisyyn. Työn tarkoitus oli kehittää toimintaa lasten yksinäisyyden ennaltaehkäisemiseksi sairaanhoitajan näkökulmasta. Yksinäisyyden ennaltaehkäisy auttaa estämään myös syrjäytymistä ja tukee näin lapsen kehitystä aikuisuuteen.

Menetelmä, jota käytettiin opinnäytetyössä, on kehittämistyöpainotteinen ja se toteutettiin toimintana. Työ on kehittämispainotteinen, koska yksinäisyyden ennaltaehkäisevästä toiminnasta ei löytynyt tutkimuksia. Työn pääteemaksi valittiin Green care –malli, joka toimii pohjana eläinavusteisen toiminnan kehittämisessä.

Opinnäytetyön toimintana oli järjestää kaveriponitapahtuma lapsille ja heidän perheilleen. Tapahtuma toteutettiin työelämälähtöisesti Varkauden Perheentalon pyynnöstä yhteistyössä Koivun Lumo Ry: n kanssa. Varkauden Perheentalo on Lasten Kengissä Ry:n ylläpitämä ja toiminta perustuu lapsiperheiden tukemiseen voittoa tavoittelemattomasti. Toiminta toteutettiin pioneerityönä, jonka tarkoitus oli vastata kysymykseen voiko kaveriponitoiminta auttaa ennaltaehkäisemään lasten yksinäisyyttä.

Tapahtumasta saatu palaute sekä tehdyt huomiot olivat positiivisia. Ne tukivat omalta osaltaan lasten ja ponin kohtaamisen merkityksellisyyttä. Tuloksen hyödyntäminen on vaikuttavuuteensa nähden edullinen tapa auttaa lapsia ja perheitä yksinäisyyden ennaltaehkäisyssä. Ennaltaehkäisevä työ on osa sairaanhoitajan laajaa osaamisaluetta ja terveydenhoidossa keskeisessä asemassa ennen kuin ongelmat ennättävät kasvaa. Johtopäätöksenä opinnäytetyön tuloksesta voidaan esittää, että perheet tarvitsevat tukea sekä matalankynnyksen paikkoja, joissa tavata toisiaan.

Asiasanat: green care, kaveriponi, lapset, yksinäisyys

ABSTRACT

Teresa Pelkonen, Sini Sepponen & Pipsa Sormula
Prevention of child loneliness with pony aid
34 p., 3 appendices
Spring, 2021
Diaconia University of Applied Sciences
Registered Nurse
Bachelor's Degree Programme in Health Care
Bachelor of Health Care

The topic of thesis is associated with the prevention of loneliness of children and young people. The purpose of thesis was to develop activities to prevent children's loneliness from a nurse's perspective. Preventing loneliness also helps to prevent exclusion and thus supports the child's development into adulthood.

The method used in this thesis was development-oriented and was implemented as an activity. The work is development-oriented because no studies were found on the preventive action of loneliness. The main theme of the work was elected to be the Green care model, which served as a basis for the development of animal-assisted activities.

The activity of the thesis was to organize a friend pony event for children and their families. The event was carried out on the basis of working life at the request of Varkauden Perheentalo in co-operation with Koivun Lumo Rs. Varkauden Perheentalo is maintained by the Lasten Kengissä Rs and is based on non-profit support for families with children. The activity was carried out as a pioneering work to answer the question of whether friend pony activities can help prevent children's loneliness.

The feedback received from the event as well as the observation made were positive. They supported the relevance of the encounter between children and the pony. Utilizing the result is a cost-effective way to help children and their families prevent loneliness. Preventive work is part of nurse's broad area of expertise and plays a key role in health care before problems grow.

Keywords: green care, friend pony, children, loneliness

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	4
2 TUTKITUN TIEDON HAKU	5
3 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA KESKEISET KÄSITTEET	7
3.1 Yksinäisyys kasvun haasteena	7
3.2 Lasten syrjäytyminen.....	9
3.3 Lapsiperheiden palvelut ja lainsäädäntö	10
3.4 Eläinavusteinen terapia	12
3.5 Ihmisen ja hevosen yhteistyö, hevonen terapiaeläimenä	14
4 MENETELMÄT, TARKOITUS JA TAVOITE	16
5 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, KUVAUS JA YHTEISTYÖKUMPPANIT	18
5.1 Kaveriponi-tapahtuman suunnittelu	18
5.2 Kaveriponi-tapahtuman toteutusprosessi	19
5.3 Kaveriponi-tapahtuman sisältö.....	20
5.4 Yhteistyökumppanit.....	21
6 KAVERIPONI-TAPAHTUMAN TULOKSET JA HUOMIOT	23
7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	26
7.1 Eettisyys ja luotettavuus.....	28
7.2 Ammatillinen kasvu.....	28
LÄHTEET	30
LIITE 1. Mainos.....	34
LIITE 2. Lasten palautekysely	35
LIITE 3. Aikuisten palautekysely	38

1 JOHDANTO

Vakavasta yksinäisyydestä kärsii tutkimusten mukaan joka viides lapsi tai nuori (Suomen Mielenterveys ry). Yksinäisyydellä on negatiivinen vaikutus lapsiin ja heidän kehitykseensä. Lasten pahoinvointi on kasvanut covid-19-pandemian levittyä maahan. Tilanne on kärjistynyt lasten ja nuorten keskuudessa pandemian toisen aallon vuoksi. Aiheen ajankohtaisuus voidaan todentaa tutkimuksesta, jossa raportoidaan lasten ja nuorten kasvavasta pahoinvoinnista (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020).

Opinnäytetyömme on kehittämispainotteinen. Tarkoitus on kehittää ennaltaehkäisevää toimintaa lasten yksinäisyyden estämiseksi. Lasten yksinäisyys on yksi syrjäytymiseen johtavista syistä. Sairaanhoidon koulutuksen ja harjoitteluiden kautta on havaittu lasten saama hyöty ystäväydestä toiseen lapseen mielenterveyden tukena.

Tavoite on järjestää kaveriponitapahtuma työelämälähtöisesti. Pyyntö kaveriponi-tapahtuman järjestämiseksi tulee Varkauden Perheentalolta. Varkauden Perheentalo on matalan kynnyksen kohtaamispaikka lapsiperheille, jota ylläpitää Lasten Kengissä ry. Kaveriponin saamme Koivun Lumosta. Koivun Lumo Ry tarjoaa hyvinvointia ja unohtumattomia elämyksiä luonnon ja eläinten parissa. Toetus on pioneerityö ja pääteemana Green care- menetelmä. Green care- menetelmät soveltuvat monille ammattialoille esimerkiksi osaksi lastenhoitoa, perusopetusta ja nuorisotyötä (Suomi, Juusola & Anundi 2016).

2 TUTKITUN TIEDON HAKU

Opinnäytetyön aiheen teoreettista taustaa selvitetessä aineistoon liittyvä tietokantahaku rajautui syrjäytymisen ehkäisyyn, ennaltaehkäisevään interventioon lasten ryhmässä, itsetuntemukseen luonnon ja eläinten avulla. Kieliksi rajasimme suomen ja englannin kielen. Haun rajauksessa käytössä oli aikajanana viisi viimeistä vuotta sekä tieteellisiä julkaisuja. Rajaus kohdistui lapsiin osuviin artikkeleihin ja julkaisuihin, ja pois suljimme vammaisten kuntoutuksen.

Kirjallisuuskatsaukseen haimme tutkimuksia ja lähteitä ProQuest ja Google Scholar tietokannoista. ProQuest tietokannasta löytyi yhteensä 16 aiheisiin liittyvää tutkimusta. Yksikään näistä tutkimuksista ei käsitellyt ennaltaehkäisevää toimintaa tai sen tutkimusta. Tutkitusti kuitenkin ennaltaehkäisevällä toiminnalla on suuri merkitys yksilön elämään. Ennaltaehkäisy, ongelmien varhainen tunnistaminen ja terveyden edistäminen ovat olleet viime vuosina kuntien ohjelmissa keskeisessä asemassa (Hamarus, Kanervio, Landen & Pulkkinen 2014, 107). Työmme pohjaksi käytimme löytämäämme materiaalia seuraavista aiheista: hevosavusteinen toiminta, lapsen sosiaalisen käyttäytymisen kehittyminen hevosavusteisen toiminnan avulla, sosiaalipedagoginen hevostoiminta ja hevosavusteinen toiminta. Google Scholar- hakukoneella löytyi 19 hakutulosta, mutta yksikään löydetty hakutulos ei käsitellyt yksinäisyyttä ennaltaehkäisevää toimintaa tai tutkimusta. Hakusanoina käytimme: Green care, horses, animal therapy, kids, children, sense, touch therapy, animal assisted therapy, school, horse therapy, sosiaalipedagoginen hevostoiminta ja syrjäytyminen joista työn edetessä karstiutui pois koulu- hakusana.

Koska hakukoneiden kautta internetistä ei löytynyt juurikaan tietoa, käytössä oli kirjastosta lainattuja kirjoja. Kirjoja, joita käytettiin, löytyi samaa aihepiiriä käsittelevien opinnäytetöiden lähteistä sekä internetistä hakusanoilla lasten yksinäisyys, tuloksia 343kpl, kohderyhmänä lapset ja nuoret näistä tuloksista 211, lapsiin ja nuoriin liittyvää kirjallisuutta näistä hakutuloksista löytyi 143 kirjaa. Yksinäisyyteen näistä tuloksista liittyi 94 kpl. Ainoastaan tietokirjallisuutta löytyi näistä tuloksista 1 kpl, Kavereita nolla. Hakusanalla lasten hyvinvointi löytyi 203 kirjaa, lapsiin

ja nuoriin liittyvää osuvaa hakua löytyi 8 kirjaa, näistä tuloksista löytyivät kirjat *Ketä kiinnostaa? -lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen*, *Huuto* sekä *Kaikeksen keskellä yksin*. Yksinäisyyden teoriaa löytyi tietokirjallisuuden alta 60, lisärajaus lapsiin ja nuoriin hakuosumia löytyi 4 teosta, täsmällisellä osumalla 1 kpl, teoksella *Kaikeksen keskellä yksin*. *Green care* hakusanalla löytyi 7 kirjaa, joista rajattu hoitomenetelmiin ja kuntoutumiseen, ei löytynyt täsmällistä osumaa. (Hamarus, Kanervio, Landen & Pulkkinen 2014; Heiskanen & Saaristo 2011; Junttila 2015; Reivinen & Vähäkylä 2013.)

Tietoa etsiessä löytyi paljon tutkimuksia eläinten käytöstä erilaisissa terapioissa lasten kanssa ja miten hyviä tuloksia niistä oli saatu. Kokemus harjoittelusta lastenpsykiatrian poliklinikalla toi ymmärryksen, miten ratsastusterapia toimii monille lapsille ja heidän erilaisten ongelmien hoitoon. Tutkimusten kautta löydetyn tiedon, mutta myös kokemuksen ja intuition kautta päädyimme *Green care* menetelmiin. *Green care* valittiin pääteemaksi ja eläimet kuuluvat osana tähän luonnon kautta elämän laatua ja hyvinvointia parantavaan toimintaan. Eläimistä valitsimme ponin, koska lapset voisivat kokea hevosen jopa pelottavana kokonsa vuoksi.

Covid-19 viruksen aktivoituminen alkuvuodesta 2020 toi uuden lisähaasteen ennaltaehkäisevään toimintaan. Erilaiset rajoitukset lasten harrastustoiminnassa ja koulun käynnissä näkyvät lasten ja nuorten pahoinvointina. Toisaalta perheiden yhdessä oloaika kasvoi, mutta samalla uupumusoireet ja taloustilanteen kokeminen hankalaksi lisääntyivät varsinkin matalapalkkaisilla perheillä. (Kestilä, Härmä & Rissanen 2020, 46–48.)

3 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA KESKEISET KÄSITTEET

Teoreettisen tiedon pohjaa haettiin yksinäisyydestä, eläinavusteisuudesta, luontoavusteisesta eli Green care- menetelmistä ja syrjäytymisestä. Jokainen osa-alue on tärkeä muodostettaessa kokonaiskuvaa mitä yksinäisyyden ennaltaehkäiseminen on eläinavusteisesti.

3.1 Yksinäisyys kasvun haasteena

Yksinäisyyttä on useita eri muotoja. Yksinäisyyteen liitetään kielteisiä tunteita. Eräs yksinäisyyden tunteiden kuvaus kertoo sen tuntuvan epämiellyttävälle ja ahdistavalle. Yksinäisyys ei kuitenkaan tarkoita sosiaalista eristäytyneisyyttä. Ihminen voi olla yksin tuntematta olevansa yksinäinen, mutta ihminen voi tuntea itsensä yksinäiseksi muiden ihmisten läsnä ollessa. Yksinäisyyden ymmärtäminen ja siihen johtavien syiden käsittäminen auttavat ehkäisemään yksinäisyyttä. (Heiskanen & Saaristo 2011.) Rajaus kohdistuu lasten yksinäisyyden syntyyn johtavien syiden tarkasteluun.

Yksinäisyydellä on ikäviä vaikutuksia. Muun muassa syrjäytyminen ja se että yksinäisyydestä on vaikea päästä eroon. Yksinäisen lapsen sosiaaliset taidot eivät kehity, koska ei ole vuorovaikutusta tai ainakaan positiivista vuorovaikutusta muiden kanssa. Itsetunto jää heikoksi ja muita ihmisiä kohtaan on kielteiset käsitykset tai odotukset. Yksinäisyydestä kärsivien lasten kielteiset käsitykset tai odotukset eivät kohdistu vain muihin ihmisiin vaan yksinäisyyden jatkuessa myös heihin itseensä. Yksinäisen lapsen yleisin toive on, että "joku tulisi juttelemaan". Aikuinen on se, jonka täytyisi huomioida tilanne ja puuttua asiaan. Yksinäisyyttä paljon tutkinut amerikkalainen neuropsykologian professori John Cacioppon tulokset kertovat, että yksinäisyys lisää ennen aikaista kuolleisuutta 45 prosentilla. (Junttila 2015, 74–86.)

Lapsuuden ja nuoruuden puutteelliset vuorovaikutussuhteet vanhempiin näkyvät vaikeutena luoda kaverisuhteita. Turvattomuuden tunne ja huonot kokemukset

vanhempien kanssa vaikuttavat läpi elämän siihen, miten ihminen pystyy solmi-
maan ihmissuhteita. Lapsuuden huonot kokemukset ja tunnesiteiden luomisessa
epäonnistuminen voivat johtaa syvään yksinäisyyteen sekä huonoimmillaan
psykkisten sairauksien puhkeamiseen. Yksinäisyyteen voidaan liittää persoo-
naan liittyviä piirteitä, joita ovat esimerkiksi sulkeutuneisuus, ujous, heikko itsear-
vostus, heikko itsetunto, sisäänpäin kääntyneisyys, neuroottisuus, jännittynei-
syys, masennus, ahdistuneisuus ja viha. Yksinäiseksi itsensä kokeva lapsi voi
omata huonommat sosiaaliset taidot ja ovat haluttomampia ottamaan sosiaalisia
riskejä. Yksinäisyyttä voidaan estää kehittämällä sosiaalisia taitoja ja puuttamalla
näihin edellä mainittuihin tekijöihin. Lapsella, jolla näitä piirteitä esiintyy, näkyvät
ne haasteena käytöksessä ja mahdollisuuksissa luoda sosiaalisia suhteita. Tämä
vaikuttaa myös siihen, miten he reagoivat muutoksiin. Näiden lasten saama pa-
laute voi olla negatiivista tai positiivista. Negatiivinen palaute syventää lapsen yk-
sinäisyyttä, kun taas positiivinen palaute voi palauttaa elämään positiivisuutta ja
mielekkyyttä. (Heiskanen & Saaristo 2011.)

Lapsi kehittyy ja oppii, kun on yhteydessä toisiin lapsiin ja aikuisiin. Lapsi tarvitsee
luotettavan ja turvallisen suhteen aikuisiin, sillä se vahvistaa lapsen älyllistä ja
sosiaalista kehitystä. Lapsi tarvitsee apua sisäisen kiihtymyksensä eli stressin
hallinnassa. Kun stressin säätely pysyy sopivalla tasolla, saavat lapsen aivot kyp-
syä hitaasti ja kehityspaineiden tahtiin. Lapsille leikki on tapa oppia. Leikin kautta
lapsen aivot ovat positiivisessa tilassa ja silloin aivot oppivat ja muovautuvat. Tär-
keää on leikki toisten lasten kanssa, jossa opetellaan, miten muiden kanssa ol-
laan. Lapsi oppii esimerkiksi, kuinka neuvotellaan toisten kanssa tai mitä teh-
dään, kun tulee ristiriitaa ja miten siitä selvittää. (Reivinen & Vähäkylä 2013.)

Lapsen ollessa kymmenen vuotta, hänen kokemansa heikon itsearvostuksen tu-
lisi olla hälytysmerkki sille, että noin 12–13-vuotiaana tilanne huononee ja ongel-
mat kasvavat. Heikkoon itsearvostukseen voitaisiin puuttua pienin kustannuksin
varhaisessa vaiheessa ja saada tilanne paranemaan. Murrosiässä eli noin 12–14
vuoden iässä on psyykkisiin ongelmiin paljon vaikeampi puuttua. Yksinäisyyden
seurauksena on yleisemmin ahdistuneisuus ja masennus. Näiden seurauksena
on usein myös uniongelmia. Lapsuuden mielenterveydellisistä ongelmista ylei-
simpiä ovat ahdistuneisuushäiriöt. Ahdistuneisuushäiriöihin kuuluu suuri määrä

erilaisia pelkoja esimerkiksi pimeään- tai ahtaanpaikan kammo. Osana tähän kuuluu myös sosiaalisten tilanteiden pelko. Voimakas pelko sosiaalisissa tilanteissa vaikeuttaa toimimista arjessa. Vaikeutta on ihmissuhteissa, opiskelussa, työntöössä ja yhteiskuntaan osallistumisessa. (Junttila 2015, 95–98.)

3.2 Lasten syrjäytyminen

Syrjäytymisvaarassa on arviolta 10–20 prosenttia lapsista. Syitä syrjäytymiselle on monia. Lapsella voi olla synnynnäinen terveydellinen ongelma, joka voi johtaa syrjäytymiseen. Lapsen syrjäytymistä voi lisätä perheen ongelmat. Perheessä voi olla päihde-, mielenterveys- tai taloudellisia ongelmia tai näiden yhdistelmiä. Lapsilla, joilla ei ole sosiaalisia kontakteja tai jotka pelaavat tietokonepelejä internetissä ilman rajoitteita, on suuri riski syrjäytymiselle. Ongelma perheen lapsen kohdalla on voitu havaita, mutta perhe on voinut kieltäytyä avusta tai yhteistyöstä. Perheen tukeminen ja sitouttaminen lapsen hoitoon on ehdottoman tärkeää. Ilman perheen tukea ei mikään terapia pysty yksin auttamaan lasta pääsemään ongelmien yli. Haasteet alkavat näkyä viimeistään lapsen mennessä kouluun ja näkyvät koulujen tilastoissa poissaoloina tai haasteina oppimisessa ja käytöksessä. (Hamarus ym. 2014, 104, 139.)

Alku syrjäytymiselle voi syntyä jo varhaislapsuudessa. Yksi syrjäyttämistä aiheuttavista asioista lapselle on yksinäisyys. Lapsuusaika on teorian mukaan oleellinen yksinäisyyden tunteen synnyssä, eli varhaisen vuorovaikutuksen onnistuminen on tärkeää yksinäisyyden torjunnassa (Heiskanen & Saaristo 2011, 61). Lapsuudessa huolehtiva ihminen on yleensä äiti. Äidin läsnäolo ja huolehtiminen tuottaa läheisyyden ja turvan tunnetta sekä konkreettista hoitoa. Varhaislapsuudessa suhde on yksisuuntainen eli hoitava aikuinen tuo turvallisuutta ja jatkuvuutta. Jos tällainen suhde katkeaa tai ei toimi, aiheuttaa se ahdistusta ja pelkoa lapselle.

Psykologi ja tutkija Mary Ainsworth on tutkinut lapsen kiintymyssuhdetta vanhempaan vierastilamenetelmällä. "Vieras tilanne" tarkoitti vieraan henkilön ja lapsen kohtaamista mihin äitihahmo liittyi myöhemmin. Lyhyesti esiteltynä tämän

tutkimuksen mukaan, vauvojen käyttäytymisessä näkyy kolme erilaista jäsentynyttä kiintymystyyppiä. Ensimmäinen tyyppi on lapsi, joka on turvallisesti kiintynyt äitihahmoon ja ilmaisee tunteensa avoimesti. Turvallisuus on syntynyt lapsen kokemuksesta, että läheinen ihminen on ollut läsnä tarpeen vaatiessa. Vieraassa tilanteessa, jossa lapsen epävarmuus on kasvanut, hän ilahtuu läheisen ihmisen paluusta lyhyenkin eron jälkeen. Toinen tyyppi on välttelevästi kiintynyt lapsi, joka ei ole saanut läheisyyttä yhtä paljon kuin turvallisessa kiintymyssuhteessa oleva lapsi, jolloin lapselle on tullut tarve luottaa itseensä. Ahdistavassa tilanteessa lapsi ei hakeudu läheisen ihmisen luo, vaikka olisi juuri itkenyt ja kokenut pelkoa. Kolmantena tyyppinä on lapsi, joka on vastustavasti kiintynyt. Tämä johtuu siitä, että lapsen läheinen ihminen on ollut epäjohdonmukaisesti läsnä lapselle. Tämä tarkoittaa, että lapsen uudet kokemukset herättävät hätäännystä lapsessa, jota läheisen ihmisen läsnäolo ei rauhoita. Lapsi voi vastustaa läheisen ihmisen lohdutusyritystä pyrkimällä pois sylistä. (Ainsworth, Blehar, Wateres & Wall 1978.)

3.3 Lapsiperheiden palvelut ja lainsäädäntö

THL, eli Terveyden ja hyvinvoinnin laitos pyrkii ehkäisemään syrjäytymistä. THL antaa tietoa ja ohjeita sekä työvälineitä kunnille perheiden tukemisessa, joka katsotaan olevan paras keino eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Lapsi voi eriarvoistua jo raskauden aikana mitä pyritään estämään neuvolatoiminnan kautta antamalla tietoa ja tukea odottavalle äidille ja hänen puolisolleen. THL ohjeistaa ja tarjoaa tietoa minkälaisia palveluja kunnat tarjoavat lapsille, nuorille ja perheille.

Lapsiperheille tarjottaviin terveyspalveluihin kuuluvat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, lääkäripalvelut, ehkäisy- ja muu seksuaaliterveysneuvonta, psykologipalvelut, suun terveydenhuolto sekä ravitsemus- ja puhe-, fysio- ja toimintaterapia. Sosiaalipalveluihin kuuluvat kotipalvelut, perhetyö, kasvatus- ja perheneuvonta sekä perheoikeudelliset palvelut. Sosiaalipalveluihin kuuluu myös lapsiperheiden sosiaalityö sisältäen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen. Saatavilla on erityis- ja vaativan tason palveluita, joita ovat lasten ja nuorten

erikoissairaanhoido, lastensuojelu ja muut sosiaalihuollon erityistason palvelut. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.)

Varhaiskasvatus on osa THL:n palveluja. Kunnan on varhaiskasvatustalain (L540/2018) mukaan toimiessaan järjestettävä opetusta yhteistyössä liikunnasta ja kulttuurista, lastensuojelusta ja muusta sosiaalihuollosta, neuvolatoiminnasta ja muusta terveydenhuollosta vastaavien tahojen kanssa. Varhaiskasvatus tarkoittaa lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, hoidon ja opetuksen käsittävää kokonaisuutta, jossa painopiste on pedagogiikassa. Pedagogiikka tarkoittaa lyhyesti opetus- tai kasvatustaitoa. Varhaiskasvatuksen periaate on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

Tarjolla on perheiden tukemiseen kohtaamispaikka tai –paikat, jotka ovat maksuttomia lähipalveluita. Kohtaamispaikkojen tarkoitus ja tavoite on vahvistaa vanhemmuutta, edistää perheiden voimavaroja ja hyvää arkea, vahvistaa yhteisöllisyyttä, vähentää perheiden ja vanhempien yksinäisyyden kokemuksia. Kohtaamispaikat tarjoavat avointa toimintaa, vertaistoimintaa ja vertaistukiryhmiä, teemailtoja, tapahtumia ja tapaamisia. Lapsille leikki- ja varhaiskasvatustoimintaa. Kohtaamispaikat ovat toimintaympäristö vapaaehtoistoiminnalle, josta saa tietoa ja asiantuntemusta sekä neuvontaa. Kuntien ja maakuntien yhteinen lakisääteinen tehtävä on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.)

Suomessa valtio on lainsäädännöllä pyrkinyt estämään lasten syrjäytymistä. Syrjäytymisen estämiseen liittyvät voimallisimmin kaksi lakia, jotka ovat sosiaalihuoltolaki 1301/2014 (L1301/2014) sekä lastensuojelulaki 417/2007 (L417/2007). Lapsen oikeuksia tukee ja suojaa YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, joka hyväksyttiin 20.11.1989. Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan vuonna 1990. Suomessa sopimus tuli voimaan lainsäädännönä vuonna 1991. Sopimuksessa on neljä yleisperiaatetta, jotka on huomioitava jokaisen sopimuskohdan tulkinnessa ja nämä ovat seuraavat; ensimmäinen on lapsen syrjimättömyys, artikla kaksi, toinen on lapsen edun ensisijaisuus, artikla kolme, kolmantena on lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen, artikla kuusi ja neljäntenä lapsen näkemysten kunnioittaminen, artikla kaksitoista. (Suomen UNICEF.)

3.4 Eläinavusteinen terapia

Perehdyimme eläinten kuten hevosten hyviin vaikutuksiin erilaisten tutkimusten kautta. Sairaanhoidajan näkökulmasta eläinten hyvinvointia ylläpitävä vaikutus auttaa ennaltaehkäisemään yksinäisyyttä tai masennusta. Eläimet saavat ihmiset lähtemään kotoa ja verkostoitumaan esimerkiksi löytämään uusia kavereita hevosharrastuksen parista. Eläimen silittäminen ja pelkkä katsominenkin vapauttaa endorfiineja, laskee stressitasoja ja verenpainetta. Eläimen läsnäolo saa ihmisessä aikaan rauhoittavia vaikutuksia ja eläimen kosketus tuo lohtua sekä tukea. (Green Care Finland. Eläinavusteiset menetelmät.)

Lorrainen (2014) teoksessa kerrotaan 1800-luvun lopulla eläneestä Florence Nightingalesta, jota pidetään nykyaikaisen sairaanhoidon ja sairaanhoitajien esikuvana. Nightingale ymmärsi eläimen terapeuttisen potentiaalin. Hän huomasi myös eläinten hyödyt sairauksien hoidossa. Nightingale kirjoitti Sairaanhoidon kirjassaan pienten lemmikkieläinten auttavan vähentämään ahdistusta lapsilla ja aikuisilla psykiatrisissa hoitolaitoksissa. Psykoanalyysin kehittäjänä tunnettu Sigmund Freud alkoi 1930-luvulla hyödyntämään koiraansa psykoterapiaistuntojen apuna. (Kahilaniemi 2016, 18.)

Hevosavusteista toimintaa käyttää esimerkiksi Ebony Horse Club Isossa-Britanniassa, muun muassa Lontoossa. Heidän päätavoitteensa on muuttaa nuorten elämää hevosten avulla ja käyttää hevosia nuorten apuna muun muassa motivoimassa opiskeluun, parantamassa elämän taitoja sekä nostaa heikommassa asemassa olevien nuorten ihmisten hyvinvointia. Ebony-tallit ovat tehneet hyväntekeväisyyttä jo 25-vuotta, ja Lontoossa noin yhdeksän vuotta. Heillä on tarjolla matalalla kynnyksellä ratsastustunteja, hevosten hoitoa ja nuorisotyötä. Heillä toimii nuorisotyöntekijöitä, jotka ohjaavat ja auttavat nuoria kuuntelemalla sekä ohjaamalla heitä. Erään nuoren pojan isoäitiä haastateltiin ja hän kommentoi Ebony-tallin toiminnasta: ”Tämä avaa lapsille maailman. He tajuavat, ettei tässä ole kaikki mitä he voivat olla.” (Ebony Horse Club.)

Eläinavusteinen terapia on osa eläinavusteista työskentelyä, joka pitää sisällään opetuksen sekä lähteestä riippuen myös sosiaalityön. Eläinavusteinen terapia on

toimintaa, millä on tavoitteet ja sen edistyminen on suunniteltua. Terapian tavoitteena on olla tukemassa yksilön kognitiivista, sosiaalista ja fyysistä toimintakykyä sekä tunnetaitoja. Usein asiakkaalla on diagnoosi, johon eläinavusteista terapiaa käytetään tukena. Ohjaaja on koulutettu terveyden- ja sosiaalihuoltoalalle, jolla on tämän terapia alueen erityinen asiantuntijuus. (Ikäheimo 2015, 1; Kahilaniemi 2016). Eläinavusteinen terapia, jossa toimitaan hevosten kanssa, on osoittautunut tärkeäksi osaksi lasten ja nuorten kasvun tukemista, emotionaalisen kasvun tukemiseksi, sosiaalisissa haasteissa sekä käyttäytymisen edistämisessä. Hevosavusteisessa oppimisessa kiinnekohta on nimensä mukaisesti enemmän oppimiseen kuin terapeuttiseen toimintaan liittyvä. Tässä toiminnassa tavoitteena ovat läheisten kanssa toteutettavat toiveet ja esimerkiksi mahdollisuus oppia ilmaisemaan tunteita sekä itseään. (Lee, Dakin & McLure 2016.)

Eläinavusteinen toiminta on erittäin motivoivaa sekä kasvatuksellista, mutta myös hoidollista hyvinvointia lisäävää toimintaa. Eläinavusteisella toiminnalla ei tarvitse olla tavoitteita. Sen päätarkoitus on hyvän olon tuottaminen, mielialan piristäminen ja elämänlaatua edistävä toiminta. Eläinavusteisen toiminnan harjoittamiseen ei tarvitse olla koulutuksen saanut ammattilainen vaan sitä voi harjoittaa myös vapaaehtoiset sekä eläinavusteisen koulutuksen saaneet henkilöt. Esimerkiksi terapiakoiran tai ponin kanssa voi vieraillla vanhusten hoitokodissa tai sairaalassa. (Suomi, Juusola & Anundi 2016) Yleensä eläinavusteiseen toimintaan ei liity yksilöllisiä tavoitteita, kuten terapiaa tai kasvatusta. (Ikäheimo 2015, 1)

Eläinavusteinen interventio on työskentelyä eläinavusteisesti asiakkaan kanssa. Eläinavusteiseen interventioprosessiin kuuluu: työskentelyn aloittaminen, tavoitteiden laatiminen, toiminnan toteuttaminen ja intervention päättäminen (Kahilaniemi 2016). Eläinavusteinen interventio on prosessi, joka voi olla mitä tahansa missä eläin on osana fyysistä, emotionaalista, tiedollista sekä sosiaalisesti hyvinvointia edistävää toimintaa. Toteutus voi tapahtua monenlaisissa ympäristöissä erilaisten eläinten kanssa. Asiakkaana voi olla joko yksi tai useampi henkilö. Eläinavusteinen interventio on mikä tahansa prosessi, jossa eläin on osana ihmisen fyysistä, sosiaalista, emotionaalista ja/tai tiedollista hyvinvointia edistävää toimintaa. (Kruger & Serpell 2010; Lilja & Soini 2014; Fine 2015.)

Maatilan, luonnon ja eläinten hoidon merkityksellä on laaja- alainen vaikutus hyvinvointiin ja sitä voidaan käyttää terapeuttisena välineenä. Green care- termi itsessään kuvaa kaikkea luontoon ja eläimiin liittyvää toimintaa. Eläinavusteinen terapia voi pitää sisällään vuorovaikutukseen liittyvää tai hoitoon perehtyvää terapiaa, riippuen yksilön tarpeesta. Green care ei ole varsinaista terapiaa, mutta sitä voi käyttää osana terapeuttista hoitoa, kuntoutusta, valmennusta sekä kasvatustyötä. Green care on kaikkea luontoon ja eläimiin liittyvää toimintaa, joka vahvistaa hyvinvointia. Green care toiminta voi olla joko toimintaa puutarhan laitosta eläinten kanssa toimimiseen tai passiivista metsässä istumista kannon päällä ja metsän äänien kuuntelemista. Green care- monimuotoisena terapiana on käytössä autismikirjon henkilöiden kanssa, vanhusten ja muistisairaiden- ja erilaisten tunne- tai käytöshäiriöiden hoidossa. (Artz & Bitler Davis 2017; Kahilaniemi 2016, 17)

Kelan tutkimuksessa haastateltiin terapeutteja, jotka toimivat ilman eläintä ja eläimen kanssa. Luottamuksen saavuttaminen eläinavusteisesti oli helpompaa terapeutin ja kuntoutujan välille, kuin ilman eläintä. Kuntoutujat motivoituivat kokonaisvaltaisemmin terapiaan uskaltamalla tehdä harjoitteita ja jaksamalla paremmin, jolloin terapia tehostui verrattuna ilman eläintä tehtävään terapiaan. Asiakas ei tunne olevansa potilas, vaan eläimestä huolehtija ja saa käyttäytymisestään palautetta, joka on helpompi vastaanottaa eläimeltä kuin terapeutilta. Myös sosiaalisten taitojen, tunnetaitojen ja motoristen taitojen kehittyminen tulivat esille haastatteluissa. Eläinterapia toimii lapselle puheen tuoton tukena. Puheen tuoton apuna eläinterapia toimi lapsen kertoessa kotona tekemistään asioista eläimen kanssa. (Hautamäki, Ramadan yms. 2018.)

3.5 Ihmisen ja hevosen yhteistyö, hevonen terapiaeläimenä

Ihmisen ja hevosen väliselle kommunikaatiolle luo pohjan maasta työskentely, mihin luetaan hevosen hoitaminen (harjaaminen, kavioiden puhdistaminen), taluttaminen, takaa ohjastus ja juoksuttaminen. Kommunikaation avulla luodaan pohjaa ihmisen ja hevosen väliselle tunnesiteelle. Ihmisen täytyy rakentaa suhde hevoseen ja kehittää sitä, koska tilanne voi olla joka kerta erilainen. Hevosen

harjaaminen harjoittaa mm. silmä-käsi-koordinaatiota, voiman käytön säätelyä, liikkuminen, kun hevonen liikkuu, hienomotoriikkaa (pään/ hännän harjaus), karvan kulkusuunnan arviointi, toiminnan suunnittelu ja työntuloksen arvioiminen sekä muita taitoja, jos hevosta hoitaa, vaikka pyörätuolista käsin. (Mattila-Rautiainen 2000, s. 252–253.) Ihminen saa positiivisia kokemuksia työskennellessä ja huolehtiessaan hevosesta ja huomaa toimintansa johtavan tarkoitettuun tulokseen. Minäkäsitys jäsentyy selkeämmäksi mitä enemmän yksilö saa positiivista palautetta. Minäkäsitys liittyy kiinteästi kaikkeen oppimiseen. Kun opitaan tietoja ja taitoja niin opitaan myös itsestä, esimerkiksi mitä osaa ja mihin pystyy sekä millainen on. (Mattila-Rautiainen 2000, s. 15.) Ponin kanssa toimiminen kehittää tunne- ja kädentaitoja sekä vahvistaa omanarvon tuntoa ja tervettä minäkuvaa onnistumisten myötä (Raviponikoulu HEPSIS Team, Rusko).

Hevonen on saaliseläin ja oppinut olemaan varuillaan, siksi hevonen on hyvin herkkä ja tarkkaillee mitä sen ympärillä tapahtuu. Ihminen ei voi peittää tunteitaan hevoselta. Hevonen vaistoa herkästi mitä ihminen aikoo tehdä. Hevonen ei arvostele ihmistä ulkoisesti, vaan sen mielenkiinto kohdistuu ihmisen mielentilaan. Hevonen ei hermostu, vaikka ihminen tuntisi pelkoa, mutta ihmisen yrittäessä peittää tunteensa kokee hevonen ihmisen ristiriitaisen käytöksen ja reagoi siihen välittömästi. Hevonen reagoi kääntymällä pois eli ihmisen ristiriitainen käytös saa eläimen varuilleen. Hevosen viesti ihmiselle on, että et ole valmis kohtaamaan minua. Kaikki mitä ihminen tekee, on hevoselle informaatiota. Hevosen reviiirille tullaan kunnioittaen ja jos ihminen ryhtyy liian nopeasti tuttavalliseksi kääntää hevonen päänsä ja lähtee pois. Tässä on yhtäläisyys ihmisiin sillä niin toimivat myös ihmiset ystävyysuhteita solmiessaan. (Suomi, Juusola & Anundi 2016.)

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta perustuu hevosen ja ihmisen vuorovaikutukseen, jossa pääelementteinä ovat toiminnallisuus, yhteisöllisyys ja elämyksellisyys hevosen ollessa keskiössä (Suomen Ratsastajainliitto. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta).

Kaikki ponit tai hevoset eivät kuitenkaan sovellu terapiakäyttöön. Niiltä vaaditaan terapiatyöhön soveltuva luonne ja koulutus. Ratsastusterapeutti on valinnut ja kouluttanut hevosen tai ponin eettisillä koulutusmenetelmillä. (Suomen ratsastusterapeutit.)

4 MENETELMÄT, TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyömme on kehityspainotteinen, jonka toteutimme toiminnallisena pioneerityönä. Kehityspainotteinen, koska aiempaa tutkimusta ei ennaltaehkäisevästä toiminnasta lasten yksinäisyyden ehkäisemiseksi ollut tehty. Pioneerityö, koska tällaisesta toiminnasta ei löytynyt mallia tai raporttia. Opinnäytetyömme on työelämälähtöinen. Tarkoituksena on löytää tietoa toiminnan kehittämiseen lasten yksinäisyyden ennaltaehkäisyssä. Keskeistä kehittämispainotteiselle toiminnalle on käytännön läheisyys. Kehittäminen tapahtuu järjestyksessä: tiedon haku, suunnittelu, toteutus, havainnointi, palaute, arviointi ja reflektointi. (Heikkinen, Roivio & Syrjälä 2008.)

Ryhmämme yksi jäsen oli harjoittelussa Varkauden Perheentalolla, joka on matkan kynnyksen kohtaamispaikka lapsiperheille. Saimme pyynnön Perheentalolta järjestää toiminnallisen tapahtuman lapsiperheille. Tavoitteena oli järjestää tapahtuma, jonka tarkoitus on ennaltaehkäistä lasten pahoinvointia ja yksinäisyyttä. Tapahtuma oli avoin kaikille lapsiperheille. Toiminnan kehityksestä on hyötyä yksilötasolla kuin myös valtakunnallisesti. Yhteistyökumppanimme Varkauden Perheentalon kautta tavoitimme lapsiperheitä laajasti ja näin pystyimme tarjoamaan opinnäytetyömme tavoitteen mukaisesti ennaltaehkäisevää ponin kautta tapahtuvaa hyvinvointia edistävää toimintaa lapsille.

Opinnäytetyön kehitettävä aihe oli voiko kaveriponi auttaa ehkäisemään lapsen yksinäisyyttä? Opinnäytetyön toiminnan tarkoituksena oli toteuttaa pioneerityö eläinavusteisen toiminnan mahdollisuudesta ennaltaehkäistä lasten yksinäisyyttä ja syrjäytymistä sekä eriarvoisuutta. Tavoitteena oli järjestää ilmainen tapahtuma, johon jokainen perhe voi osallistua riippumatta taloudellisesta tilanteesta. Tavoite oli aikaansaada lapsille positiivinen kokemus ponin kohtaamisesta. Lapset voivat kohdata ponin yhdessä tai yksin ja saada onnistumisen kokemuksia iästä riippumatta omalla ikätasollaan. Yksinäisyys ja sen ehkäisy, joka oli opinnäytetyömme tavoite, liittyy lapsen ja nuoren sosiaalisten taitojen kehittämiseen sekä oman identiteetin vahvistamiseen. Näihin tutkittuihin sosiaalipedagogisiin hevostoiminnan tietoihin pohjaten päädyimme käyttämään kaverihevosta. Hevosavusteinen

toiminta ei ole tyypillinen sairaanhoitajan työhön kuuluva alue, mutta ennaltaehkäisevän toiminnan kautta se voi olla osa sairaanhoitajan laajaa työnkuvaa.

Toisena ammatillisena kehitysajatuksena oli: miten sairaanhoitaja voi omalla ammattitaidollaan luoda toimintaa, jolla voi ehkäistä lapsen yksinäisyyttä. Jo neuvolassa kiinnitetään huomioita lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen, ja muun muassa puheentuotto ja oppiminen kehityskaaren mukaisesti on asia, joka huomioidaan. Motoriikan huomioiminen ja sen vahvistaminen edesauttavat lasta oppimaan uusia asioita helpommin. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Lastenneuvola.) Sairaanhoitajan työn tavoitteena on käyttää harkiten parhaita, ajantasaisia ja hoitosuositusten mukaisia menetelmiä parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi. Ennaltaehkäisy on osa tätä kokonaisuutta. (Sairaanhoitajaliitto). Tutkimme aihetta ja havaitsimme sen tärkeyden ja ajankohtaisuuden, varsinkin kun pandemian aiheuttamat rajoitukset tulivat voimaan.

5 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA, KUVAUS JA YHTEISTYÖKUMPPANIT

Ensimmäisen aiheen saimme ohjaavalta opettajaltamme, miten saisimme sairaanhoitajina lapset ja ponit kohtaamaan toisensa. Perusteluna ponin ja lapsen kohtaamisen positiivinen vaikutus lapsen mieleen. Alkuperäinen visio oli yhteistyöstä Suomen ratsastajainliiton 100-vuotis juhluvuoden kunniaksi. Suomen ratsastajaliitto on ollut alusta asti vahvasti mukana kehittämässä sosiaalipedagogista hevostoimintaa. Lastensuojelun Keskusliitto osallistui myös toimintaan, jossa keskeisinä henkilöinä oli toiminnanjohtaja Mauri Upanne ja erityisasiantuntijana Heikki Koiso-Kanttila. Perusajatuksena oli lasten ja nuorten sosiaalisen kasvatuksen sekä kuntoutuksen tarpeeseen vastaaminen. Hevostoiminta erilaisissa muodoissa on nähty keinoksi vahvistaa lapsen ja nuoren sosiaalisia taitoja sekä kokea osallisuutta ja tunnistaa omia mahdollisuuksia ja rajoja. (Lipponen & Vehmasto 2019.) Työharjoittelu Varkauden Perheentalolla tarjosi mahdollisuuden työn toteuttamiseen. Perheentalolta tuli pyyntö järjestää kaveriponitapahtuma.

5.1 Kaveriponi-tapahtuman suunnittelu

Tutustuimme Varkauden Perheentalon toimintaperiaatteisiin ja tiloihin. Varkauden Perheentalon tilat sijaitsevat vanhan vaatekaupan tiloissa, joita on remontoitu sopimaan lapsiperheiden toimintaan. Tilan koko on avara noin 430m² ja tiloissa on useampi leikkipiste. Avaraan tilaan mahtuu mm. ajorata potkuautoja varten, pehmeä tatami jumppaan, kotileikkipiste, jossa on nukkeja, leikkikeittiö ja tarvikkeita, pikkuautoja ja –koneita, keppihevosta, piirustus ja askartelutarvikkeita, lautapelejä, barbeja, pehmeä tatami vauvoille sekä rentoutumishuone. Kävijöille käytössä on keittiö, ruokailupaikka ja kaksi wc:tä, joissa molemmissa on vauvanhoitopöydät. Varkauden Perheentalon edustalla on Zalaegerzegin aukio, johon kaveriponi mahtuu hyvin tulemaan. Lopuksi siivoamme ponista mahdollisesti aiheutuvat jätökset.

Lähdimme kehittämään tapahtumaa Perheentalon pyynnön ja sen omien toimintamallien pohjalta. Toiminta on avointa kaikille ja pääsääntöisesti maksutonta. Perheentalolta löytyi jo valmiiksi keppihevoseet ja esterata, joita saimme käyttää. Kaveriponin saatavuus selvitettiin itse soittamalla lähimmille talleille. Sopivan ponin ja yhteistyökumppanin löytyessä sovittiin järjestelyistä ja aikataulusta. Kaupungille ilmoitettiin ponin tulosta kaupunkialueelle ohjeiden mukaisesti.

Tapahtuma suunniteltiin ja toteutettiin syksyllä 2020. Tapahtuma päätettiin toteuttaa nopealla aikataululla vallitsevan Covid-19 tilanteen epävarmuuden takia. Toiminta tapahtui Varkauden Perheentalon sisätiloissa ja tuntiohjaaja sekä sairaanhoitajaopiskelijat olivat paikalla koko aukioloajan. Keppihevosrata oli koko aukioloajan kävijöiden käytettävissä. Kaveriponi tuli Koivun Lumosta ohjaajansa kanssa ja oli ulkona silitettävänä ja harjattavana kaksi tuntia. Tapahtumaa alettiin mainostamaan puolitoista viikkoa ennen tapahtumaa sosiaalisessa mediassa. (LIITE 1)

Suunnittelimme toimintaan kaksi hevosteemalla olevaa pistettä, ettei kaveriponin luo muodostuisi kovin pitkää jonoa ja takaisimme sen, että aika ei menisi vain pelkästään jonottamiseen ponin luo. Ponin luona ei voi olla montaa lasta kerrallaan, jotta takaamme lapsille ja ponille turvallisen olon. Poni on pakoeläin ja kaupunki sinänsä on jo stressaava ympäristö ponille, vaikka poni olisikin tottunut monenlaiseen ympäristöön, olisi kiltti ja koulutettu. (Suomen Ratsastajainliitto. Hevonen ja hevostaidot.)

5.2 Kaveriponi-tapahtuman toteutusprosessi

Alkuvuodesta 2020 idean saatuamme, aloimme suunnittelemaan opinnäytetyötä. Syksyllä 2020 opinnäytetyöryhmämme jäsen oli työharjoittelussa Varkauden Perheentalolla, josta pyydettiin suunnittelemaan ja toteuttamaan kaveriponi-tapahtuma. Perheentalon kävijät olivat toivoneet kyseistä tapahtumaa toteutettavaksi. Covid-19 viruksen uudelleen aktivoituminen oli syy, jonka vuoksi tapahtuma toteutettiin mahdollisimman nopealla aikataululla syksyllä 2020. Viruksen leviämisen myötä tapahtuma olisi ollut todennäköisesti mahdotonta toteuttaa

myöhemmin syksyllä. Opinnäytetyön aihetta oli jo tutkittu ja suunnitelma tehty. Päädyimme toteutukseen Varkauden Perheentalolle, joka on matalan kynnyksen kohtaamispaikka ja päämääränä on tukea lapsia ja perheitä tasapuolisesti.

5.3 Kaveriponi-tapahtuman sisältö

Kaveriponi-tapahtuma järjestettiin lokakuussa 2020. Olimme suunnitelleet tapahtumaan kaksi eri pistettä, teemana Green care ja poni. Poni ja sen ohjaaja olivat paikalla iltapäivällä kaksi tuntia, minkä aikana alle kouluikäiset ja kouluikäiset lapset pääsivät tutustumaan poniin sekä silittämään ja harjaamaan sitä. Samalla lapset pystyivät kyselemään ja keskustelemaan poneihin liittyvistä asioista. Ponin luokse sai tulla omaehtoisesti, katsella kauempaa tai tulla silittämään ja harjaamaan.

Sisällä Perheentalolla oli keppihevosrata, jolle oli vapaa pääsy koko aukioloajan. Radalla oli aina yksi ohjaaja ohjaamassa ja seuraamassa, jotta välttyttäisiin kolhuilta. Keppihevosta oli käytettävissä kuusi, joista lapset saivat valita itselleen, ohjaajalle tai vanhemmalleen oman hepan. Keppihevosrata on mukavaa yhdessä tekemistä lapsille liikkuen. Keppihevosta voi harrastaa, jos on allerginen oikeille hevosille tai pelkää hevosta. Perheentalon muut leikkipisteet sekä värityskuvat olivat myös käytettävissä. Paikalla oli neljä ohjaajaa koko ajan.

Kahden pisteen hevosteemalla toteutettu toiminta järjestettiin, jotta jonotusta ei tulisi liian paljon, mikä voisi aiheuttaa levottomuutta ja erityislapsilla jopa koko päivän pilalle menoa. Pienet lapset eivät jo ikänsä puolesta jaksaa odotella kauaa. Myös muut Perheentalon leikkipaikat ja lelut olivat vapaassa käytössä sekä pöydällä oli erilaisia värityskuvia halukkaille.

Piste 1: Ponin silittäminen ja harjaaminen – Ponin harjaaminen ja silittäminen vapauttavat hyvänolon hormoneja. Lapset oppivat luottamaan itseensä ja harjoittelevat samalla, kuinka eläimen kanssa käyttäytyään. Yhdessä tekemisessä lapset oppivat toisiltaan (Ikäheimo 2013, s.174).

Piste 2: Keppihevosturata – liikunta, yhdessä tekeminen, ohjeiden kuunteleminen ja toteuttaminen, uusi harrastus kavereiden kanssa. Keppihevosturit voivat auttaa lapsia ryhmäytymisessä kuten hevosturastuskin. Keppihevosturia voi tehdä itse kotona ja toteuttaa keppihevosturunteja vapaa-ajalla. (Airaksinen, Ala-Vannessuoma, Karkkulainen, Kastu & Pirhonen 2015; Kangas & Stenger 2016)

Palautetta tapahtumasta saamme Varkauden Perheentalon omilla anonyymeillä lapsille ja aikuisille suunnatuilla palautekyselyillä (LIITE 2 ja 3). Palautekyselyistä ei käy ilmi vastaajista muuta tietoa, kuin se onko vastaaja lapsi vai aikuinen. Palautetta saimme Perheentalon tuntiohjaajalta suullisesti ja kirjallisesti, sekä ponin ohjaajalta suullisesti.

5.4 Yhteistyökumppanit

Varkauden Perheentalo on Lasten kengissä Ry:n ylläpitämä matalan kynnyksen paikka, minne lapsiperheiden on helppo tulla. Varkauden Perheentalo-hanke aloitettiin toukokuussa 2019 ja ovet avautuivat kävijöille syksyllä 2019. Toiminta on voittoa tavoittelematonta ja asiakkaille pääsääntöisesti maksutonta toimintaa. Pohjois-Savossa perheentaloja on myös Kuopiossa, Iisalmissa ja Siilinjärvellä. Varkauden perheentalo on auki arkisin neljänä päivänä ja joka kuun toinen lauantai. Ohjattua toimintaa on aamupäivisin ja muuten on vapaata leikkiä. Lapset tulevat Perheentalolle aina vanhempien tai läheistensä kanssa. Perheentalolla on tällä hetkellä töissä kaksi vakituista ohjaajaa ja yksi tuntityöntekijä. Tiloissa kokoontuu myös yhteistyöverkostojen erilaisia vertaistukiryhmiä ilta-aikaan ja viikonloppuisin. Perheentalo tekee yhteistyötä Varkauden kunnan kanssa ja neuvolan terveydenhoitaja voi pitää omia pieniä ryhmätapaamisia Perheentalolla. Yhteistyötä tehdään useiden tahojen kuten Mannerheimin lastensuojeluliiton, Järvisuomen piirin, Kuopion ensikotiyhdistys Ry:n jne kanssa. (Varkauden Perheentalo).

Kaveriponin saimme Koivun Lumo Ky:stä. Koivun Lumo Ky on Varkaudessa maalaismaisemassa toimiva yritys, joka tuottaa tilauksesta hyvinvointia ja unoh- tumattomia maalaiselämyksiä. Pientilalla on ponien lisäksi lampaita ja kanoja. Yrittäjä Kaisu on koulutukseltaan lähihoitaja ja hevostoimintaan erikoistunut luonto-ohjaaja. (Koivun Lumo Ry).

6 KAVERIPONI-TAPAHTUMAN TULOKSET JA HUOMIOT

Kaveriponi tapahtumaa ennen kävimme keskustelua tapahtuman toteutuksesta, päivän kulusta ja työnjaosta. Rakensimme keppihevოსille esteradan sisälle ja teimme koeratsastuksen radalla. Lisäksi olimme hankkineet piirustuskuvia, joita lapset voivat halutessaan värittää. Perheitä saapui tasaiseen tahtiin paikan avaamisen jälkeen. Heidät otettiin vastaan ja esittäytyttiin sekä kerrottiin tapahtumasta.

Keppihevosesterata herätti heti kiinnostusta. Lapsia ohjattiin valitsemaan keppihevonen ja rataa käytiin läpi yhdessä lasten kanssa. Yksi opiskelija oli koko ajan radalla ohjaamassa. Nuorimmat uskaltoutuivat radalle vanhempiensa kanssa, rohkeimmat kokeilivat yksin tai opiskelijan kanssa. Keppihevosradalla oli matalia esteitä huomioiden pienimmät lapset ja esteet tippuivat, jos niihin törmäsi. Lapilla oli lupa juosta ja hyppiä keppihevosradalla. Lapset vaihtoivat keppihevosta kiertäen radan uuden keppihevosen kanssa. Muussa tilassa ei saanut juosta turvallisuuden vuoksi.

Ponin tultua aukiolle siirtyivät innokkaimmat lapsista sisällä heti pukemaan ja lähtivät ulos. Innostus oli suurta ja lapset juoksivat ovesta ulos kohti ponia. Ilman ohjeistusta tai kieltoja lapset hidastivat vauhdin kävelyksi lähestyessään ponia. Ohjaaja keskusteli ponista lasten kanssa ohjaten heitä harjaamaan tai silittämään ponia. Lapset kyselivät ponista ja ohjaaja vastaili heille. Ponin kohtaaminen oli rauhallinen, ponia silitettiin ja harjattiin kunnioittavasti. Ponin ohjaaja oli koko ajan ponin vierellä. Ohi kulkevia aikuisia pysähtyi myös katselemaan ponia. Poni seisoi rauhallisesti paikoillaan ja antoi lasten tutustua.

Paikalle saapui lapsia ja perheitä, jotka eivät puhuneet suomen kieltä. Puuttuvalla yhteisellä kielellä ei ollut merkitystä, kun aikuinen oli läsnä ohjaamassa lasta olemaan ponin lähellä. Kielen puuttuessa ohjaus tapahtui esimerkeillä ja ohjaajan oman toiminnan kautta.

Opinnäytetyömme toiminnasta saimme palautetta Varkauden Perheentalon omilla palautekyselyillä (liitteenä), jotka olivat käytössä toiminnan arvioinnissa. Vanhemmille ja lapsille oli omat kyselynsä. Kyselyyn vastattiin anonyymisti. Vanhemmat ja lapset vastasivat kyselyihin mielellään. Vastanneiden määrä kävijöistä oli lähes 100 %.

Lasten palautekyselyssä (LIITE 2) kysyttiin, onko kävijä käynyt ennen Perheentalon tapahtumissa ja oliko hänestä mukava tulla tapahtumaan. Oliko tekeminen mukavaa ja saiko apua, jos tarvitsi ja olivatko aikuiset olleet ystävällisiä. Lopuksi oli pari toteamusta kuten: minulla oli hauskaa tapahtumassa ja haluan tulla uudelleen Perheentalon tapahtumiin sekä mahdollisuus kirjoittaa avoin palaute. Vastausvaihtoehdot olivat kyllä - ei - ehkä/en tiedä. Lapset vastasivat palautekyselyyn yhdessä oman aikuisen tai Perheentalon työntekijän kanssa.

Aikuisten palautekyselyssä (LIITE 3) kysyttiin, oliko tapahtumaan helppo tulla, oliko tapahtuman aikataulu ja tekeminen sopivaa ja oliko sisältö mieluista. Tuotiko tapahtumaan osallistuminen lapselle iloa ja ovatko tulossa Perheentalon tapahtumiin uudelleen. Lopuksi vapaa palauteosio, jossa sai tuoda ilmi kehitysideoita ja erityisiä onnistumisia. Vastausvaihtoehtoja oli viisi; Täysin ERI mieltä - eri mieltä - ei mielipidettä - samaa mieltä - täysin SAMAA mieltä.

Kävijöitä oli viitisenkymmentä (sisällä ja ulkona) ja pyrimme kysymään palautetta jokaiselta niin suullisesti kuin palautekyselyn avulla. Kaikki eivät halunneet vastata. Pääsääntöisesti kävijät olivat tyytyväisiä järjestettyyn tapahtumaan. Varsinkin lapset olivat todella innoissaan kaveriponista ja se olikin suurimmalla osalla pääsyy tulla paikalle. Myös ensikertalaisia perheitä saapui paikalle. Vanhemmat olivat tyytyväisiä järjestettyyn tapahtumaan. Palautekyselyssä ei ollut yksinäisyyteen liittyviä kysymyksiä, mutta monesta vastauksesta kävi ilmi, että perheet ovat tulossa uudelleen Perheentalolle. Perheet kokivat tarpeelliseksi paikan, jossa voivat kokoontua yhdessä toisten vanhempien ja lasten kanssa. Aikuiset vastasivat omassa kyselyssään, että tapahtuma oli tuottanut iloa heidän lapsilleen. Myös suulliset palautteet tapahtumasta olivat positiivisia.

Teimme huomion, että osa lapsista nautti selvästi jo pelkästä liikunnasta ja tilasta, joka oli käytettävissä liikkumiseen keppihevosen kanssa.

Havainnointi menetelmällä selvisi eläimen rauhoittava vaikutus ja lasten käytöksen muuttuminen. Ponia lähestyttiin rauhallisesti, vaikka sisätiloissa meno ajoittain villiintyi. Havainnoitaessa lasten käytöstä huomasimme ujoimpienkin lasten rohkenevan silittämään ponia. Kokonaisuudessaan kaveriponi-tapahtuma sujui hyvin. Ponin ohjaajan mielestä lapset osasivat hyvin rauhoittua ponin lähellä ja ottivat vastaan ohjausta. Tapahtuma oli hänen mielestään onnistunut. Perheentalon tuntiohjaaja antoi palautetta suullisesti heti tapahtuman jälkeen, sekä myöhemmin kirjallisesti. Teoriaosuus tuki toteutusta, ohjaaminen oli luontevaa ja tapahtumaan osallistui tavallista leikkilauantaita enemmän kävijöitä. Ponin ohjaajan mielestä kaveriponin tapaaminen oli mennyt hyvin. Lapset osasivat rauhoittua ponin äärellä ja ohjatusti harjata sitä. Perheentalon ja pientilan yhteistyö voi tuoda tulevaisuudessa molempia hyödyttäviä ja toisiaan tukevia tilanteita.

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tapahtuma oli onnistunut ja saamamme palaute työelämäkumppaniltamme ja kävijöiltä tuki myönteistä arviotamme. Toteutus tapahtui suunnitelman mukaisesti. Yllättäviä tilanteita ei tullut.

Olemme tehneet työtä yhtenä ryhmänä hyvässä yhteistyössä. Ajoittain työstäminen on tapahtunut itsenäisesti. Yhteistyö ryhmän sisällä onnistui hyvin, työstä keskusteltiin ja sitä työstettiin yhdessä ja erikseen. Palautetta myös ryhmän sisällä annoimme tehdyistä muutoksista ja kirjoitetuista teksteistä.

Materiaalia työstäessämme vahvistui ymmärtämys ennaltaehkäisevästä toiminnasta, jota työelämän yhteistyökumppanimme toteuttaa. Verkoston tuki ja paikka, jossa lapsi kokee kuuluvansa joukkoon, ovat tärkeässä osassa kannattelemaan myös elämässä tulevien haasteiden yli. Ponien kanssa toimiminen, tai pelkästään niiden läheisyys, voi auttaa rauhoittumaan ja helpottamaan arjen sujumista. Monikulttuurisen asiakkaan kanssa ponin kohtaaminen ja toimiminen tarvitsee ensimmäisellä kerralla tulkin. Tulkkia tarvitaan tapauskohtaisesti jatkossakin, vaikka eläimen kanssa ei välttämättä tarvita yhtä paljon tulkkausta.

Ennakoivilla tukitoimilla voidaan tukea lapsiperheitä. Matalankynnyksen palveluilla voidaan tukea lapsen normaalia tervettä kasvua ja koko perheen hyvinvointia. Ammatillinen näkökulma on saanut vahvistusta työn edetessä. Ymmärrys ennaltaehkäisevistä palveluista on syventynyt. Sairaanhoidajat tekevät töitä muun muassa lastenkodeissa, lasten psykiatrian poliklinikoilla, perheiden parissa ja muissa tehtävissä, joissa ennakointi on tärkeässä osassa esimerkiksi hoitosuunnitelmia tehtäessä. Perheen tuki on tärkeää lapsen terveen kehityksen kannalta.

Monikulttuurisuus tuo lisähaasteita hoitotyöhön, kielen, kulttuurin, sekä uskonnon kautta. Hoitajan kohdatessa vieraskielisen potilaan tarvitaan tulkki, jos yhteinen kieli puuttuu, jotta osapuolet ymmärtävät toisiaan. Tulkki täytyy tilata ennakkoon, joten kiireellisissä tapauksissa tulkin saanti ei ole varmaa. Aina ei ole varmaa, kuinka tulkki osaa tulkata, tai onko tulkki ymmärtänyt asiat oikein. Tulkin paikalla

olo voi vaikuttaa siihen, pystyykö asiakas kertomaan arkaluontoisetkin asiansa. Eri kulttuurisen asiakkaan kohtaamisessa on muistettava kulttuurierot. Jokaisella hoitotyön osa-alueella tulisi kohdata asiakas suvaitsevaisesti yksilönä.

Vammaisuus ei ole este hevosharrastukselle tai –terapialle. Terapia suunnitellaan aina vamman vaatimien toimintarajoitusten mukaan. Sokeilla otetaan eri asioita huomioon, kuin esimerkiksi liikuntarajoitteisella pyörätuolin käyttäjällä. Erilaiset vammat tuovat omat haasteensa ennalta ehkäisevään työhön, mutta eivät ole este. Monet, joilla on rajoitteita, nauttivat eläinavusteisesta toiminnasta.

Lapsuus on ihmisen kehitykselle tärkeää aikaa. Lapsuuden aika vaikuttaa ihmisen tulevaan elämään ja hyvinvointiin todella paljon. Syrjäytymisen ehkäisyssä ennakointi ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet edesauttavat mahdollisia tulevaisuudessa esiintyviä ongelmia (Rikksentorjuntaneuvosto. Varhainen tuki ja syrjäytymisen ehkäisy).

Työelämäkumppanimme, Varkauden Perheentalo, oli mukana aktiivisesti toteuttamassa yhteistyötä ja toimintaamme kehittämistyön pohjalta. Yhteistyö sujui hyvin ja saimme tukea tarvittaessa. Eläinavusteisen ennaltaehkäisevän toiminnan tutkimuksen puuttumisesta johtuen halusimme viedä teoriapohjan käytäntöön. Työhömme valikoitui eläinavusteisista terapioista ja toiminnoista ne, joissa oli käytetty hevosta tai ponia. Poniin päädyimme sen koon ja monikäyttöisyyden vuoksi.

Jatkotutkimusaiheena voisi olla tutkimus eläinavusteisen toiminnan vaikutuksista yksinäisyyden ennaltaehkäisyssä, koska siitä ei löytynyt tutkimuksia. Kiinnostava tutkimus voisi olla myös, miten lapsia saisi autettua ryhmäytymisessä koulussa ponien avulla. Lasten ryhmäytyminen koulussa auttaa heitä jaksamaan, vaikka koulussa olisi haasteita. Mielenkiintoista on nähdä tulevaisuudessa, miten kaveriponitoiminta tulee eroamaan muista kaverieläintoiminnoista.

7.1 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksista emme löytäneet suoraan työhömmе liittyviä tuloksia. Tästä syystä lähteidemme luotettavuutta työhömmе nähden voidaan pitää heikkona. Green care- malliin pohjautuvasta menetelmästä, löytyi useita tutkimuksia ja lähteitä (Green Care Finland. Luonto lasten kehityksessä). Materiaalia, jossa käsitellään ennaltaehkäisevää lasten syrjäytymistä ja poni toimintaa, ei löytynyt.

Sovimme yhteisesti opinnäytetyön aikatauluista. Ohjaavan opettajan kanssa sovimme ohjauksista ja saimme palautetta. Opinnäytetyömme eteni itsenäisesti ja vastuullisesti. Työelämäyhteistyö on ollut sujuvaa ja luottamuksellista. Yhteyttä on pidetty puhelimitse ja sähköpostilla.

Varkauden Perheentalolla on käytössä myös erilaisia palautekyselyitä, joihin kävijät voivat vastata anonyymisti ilman, että heidän tietojään kirjataan minnekään. Eettisten periaatteiden mukaan olemme sopineet yhteistyökumppaneiden kanssa tarvittavat sopimukset etukäteen. Olemme perehtyneet opinnäytetyön aiheeseen ja teoriaan laajasti.

Toiminnassamme käyttämämme pisteet soveltuivat Perheentalon toimintaan ja ne oli suunniteltu niin ettei osallistumiseen tarvinnut rahallista panosta. Pisteiden toiminta sopi kävijöille ja niihin oli mahdollista osallistua tai olla osallistumatta.

7.2 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön myötä on kasvanut ymmärrys siitä, miten tärkeää on potilaan ja asiakkaan kohtaaminen. Potilaan ja asiakkaan kokemus siitä, että häntä on kuunneltu ja hänet on huomioitu, saattaa olla luottamuksellisen suhteen alku. Luottamuksen saavuttaminen on hoidon kannalta tärkeää, ellei jopa tärkeintä. Pienikin positiivinen kokemus voi ehkäistä potilasta tai asiakasta tekemästä vahinkoa itselleen tai muille, sekä auttaa luottamuksen syntymisessä. Luottamuksen saavuttamisella voi olla kauas kantoiset seuraukset potilaan tai asiakkaan terveyden kannalta. Opinnäytetyön myötä ammatillisuuden näkökulma on laajentunut ja auttanut ymmärtämään miten laaja-alaista sairaanhoitajan työ voi olla.

Sairaanhoitajan työ ei ole aina vain kliinistä hoitamista, vaan paljon on myös ohjausta, opastusta, kuuntelua ja keskustelua. Tulevaisuudessa sairaanhoitaja voisi olla yksi Perheentalon henkilöstöstä työelämäkumppanin mielestä. Tällöin perheiden olisi helpompi saada tukea matalalla kynnyksellä. Ihmisten olisi helpompi keskustella ongelmistaan tämänlaisessa kunnan neuvolatoimintaa tukevassa paikassa.

Ennakoivalla toiminnalla voitaisiin ehkäistä tai lieventää jo syntyneitä haasteita ja vaikuttaa yksilötasolla ihmisen hyvinvointiin. Yhteiskunnallisesti edullisempaa olisi keskittyä ennakoivaan hoitotyöhön, kuin jo olemassa olevien haasteiden hoitoon. Resurssien rajallisuus vaikuttaa siihen, kuinka asiakkaat pääsevät hoidon piiriin tai millaista hoitoa he saavat. Avunsaannin pitkittyessä haasteet ovat usein kasvaneet jo moninkertaisiksi, minkä vuoksi hoitajakset voivat olla pidempiä.

LÄHTEET

- Airaksinen, R., Ala-Vannesluoma, T., Karkkulainen, M., Kastu, R., Pirhonen, P. (2015) *Toimii! Hoitajan opas luoviin menetelmiin*. Helsinki: Edita
- Ainsworth, M., Blehar, M., Wateres, E. & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Artz, B., Bitler Davis, D. (2017). *Animals review. Green Care: A Review of the benefits and potential of animal-assisted care farming globally and in rural america*. Saatavilla 13.04.2017
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5406676/>
- Ebony Horse Club. Saatavilla 11.2.2021 <https://www.ebonyhorseclub.org.uk>
- Green Care Finland. Eläinavusteiset menetelmät. Saatavilla 11.2.2021
<https://www.gcfinland.fi/green-care-/menetelmat/elainavusteiset-menetelmat/>
- GreenCare Finland. Luonto lasten kehityksessä. Saatavilla 12.5.2020
<https://www.gcfinland.fi/green-care-/vaikuttavuus/luonnon-terveyttaedistavat-vaikutukset/luonto-lasten-kehityksessa-/>
- Hamarus, P., Kanervio, P., Landen, L. & Pulkkinen, S. (toim.) (2014). *Huuto. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hautamäki, L., Ramadan, F., Ranta, P., Haapala, E., Suomela- Markkanen, T. (2018). *Eläinavusteinen terapia. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja toimintaan Suomessa*. Helsinki; Kela. Saatavilla 27.1.2021
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/236987/Tyopapereita140.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Heikkinen, H., Roivio, & E., Syrjälä, L.(toim.) 2007. *Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat*. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Heiskanen, T. & Saaristo, L.(toim.) (2011) *Kaiken keskellä yksin. Yksinäisyyden syyt, seuraukset ja hallintakeinot*. Jyväskylä: PS-kustannus
- Fine A. (2015). *Handbook on animal assisted therapy. The IAHAIO definitions For animal involved*. San diego, CA; Academic Press.

- Ikäheimo, K. (2013). *Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Junttila, N. (2015). *Kavereita Nolla*. Helsinki: Tammi
- Kahilaniemi, E. (2016) *Eläinavusteinen interventio*. Tampere: Viestipaino.
- Kangas, S. & Stenger, L. (2016). *Keppareiden kyydissä*. Keppihevosharrastuksen ABC. Tallinna: Raamattutrukikoja OÜ
- Kestilä, L., Härmä, V. & Rissanen P. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2020). Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen. Saatavilla 18.2.2021 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140661/URN_ISBN_978-952-343-578-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kruger, K., Serpell, J. (2010). *Animal- assisted interventions in mental health: definitions and theoretical foundations*. San Diego, CA: Academic Press, 33–48.
- Koivun Lumo Ry. <https://www.koivunlumo.com/>
- L 13.4.2007/417. Lastensuojelulaki. Saatavilla <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- L 1301/2014. Sosiaalihuoltolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- L540/2018. Varhaiskasvatuslaki. Saatavilla <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>
- Lee, P., Dakin, E., McLure, M. (2016). *Narrative synthesis of equine-assisted psychotherapy literature: Current knowledge and future research directions*. Health Soc. Care Community s. 24, 225–246.
- Lilja, T., Soini, K.(2014). *Alkuperäiset kotieläinrotumme Green Care-toiminnassa*. Jokioinen: MTT. Saatavissa 23.1.2021
- Lipponen, M. & Vehmasto, E. (2019) *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus*. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-864-7>
- Mattila-Rautiainen, Sanna. *Ratsastusterapia* s. 15, 252–253. Jyväskylä: PS-kustannus 2000.
- Raviponikoulu, HEPSIS Team, Rusko. Ponin pehmeyttä arkeen. Saatavilla 18.2.2021 <https://www.hepsis.com/avuksi-arkeen>

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102984/THL_RAPO52_2012_web.pdf

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Lastenneuvola. (Päivitetty 9.12.2020)

Saatavilla 11.2.2021 https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/aitiys_ja_lastenneuvola/lastenneuvola

Varkauden Perheentalo. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/lapsenkengissa/>

LIITE 1. Mainos

LEIKKILAUANTAI

VARKAUDEN
PERHEENTALO ON
AVOINNA LAUANTAINA
10.10.2020 KLO 10-15

TERVETULOA LEIKKIMÄÄN KOKO
PERHEEN VOIMIN!

MUKANA TOUHUSSA KOIVUN
LUMON KAVERIPONI!
PONI PAIKALLA
RAPSUTELTAVANA KLO 13-15

LAPSEN KENGISSÄ RY
VARKAUDEN PERHEENTALO

@varkaudenperheentalo

Kauppakatu 32, Varkaus

LIITE 2. Lasten palautekysely

PALAUTE TAPAHTUMASTA _ kysely lapsille 2020

Kiitos osallistumisestasi Perheentalon tapahtumaan. Tässä voit antaa meille palautetta tapahtuman onnistumisesta. Palaute on meille tärkeää, jotta voimme yhdessä kehittää Perheentalon toimintaa. <3

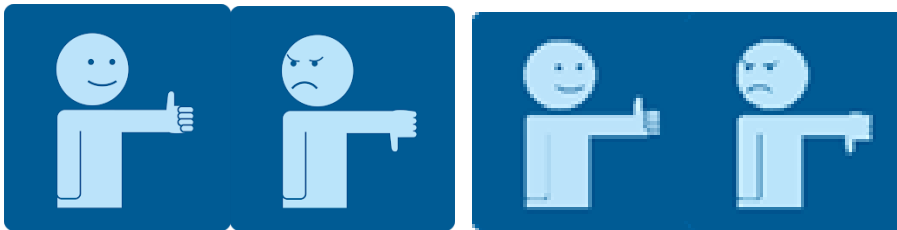
***Pakollinen**

1. Olen ensimmäistä kertaa Varkauden Perheentalon tapahtumassa *

Kyllä

Ei

Ehkä/ En tiedä

2. Minusta oli mukava tulla Perheentalon tapahtumaan *

Kyllä

Ei

Ehkä/ En tiedä

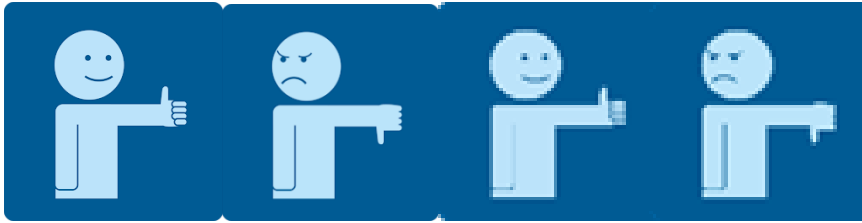

3. Tekeminen oli mukavaa *

Kyllä

Ei

Ehkä/ En tiedä

4. Sain apua, jos tarvitsin ja kaikki aikuiset olivat minulle ystävällisiä *

Kyllä

Ei

Ehkä/ En tiedä

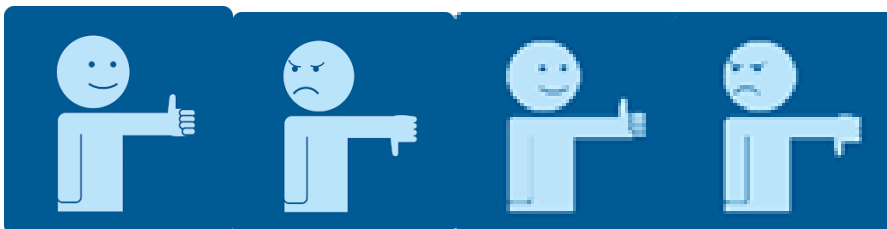

5. Minulla oli kivaa tapahtumassa *

Kyllä

Ei

Ehkä/ En tiedä

6. Haluan tulla Perheentalon tapahtumiin uudelleen *

Kyllä

Ei

Ehkä/ En tiedä

Tähän voit vapaasti kirjoittaa palautetta; oliko jokin asia erityisen onnistunut tai mitä voisimme kehittää jatkossa?

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd_9sMkNiK0JEjgmuR4HqIbbz-qlpzE7FXI9LLUFQEfxGisgg/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0

LIITE 3. Aikuisten palautekysely

PALAUTE TAPAHTUMASTA 2020

Kiitos osallistumisestasi Perheentalon tapahtumaan. Tässä voit antaa meille palautetta tapahtuman onnistumisesta. Palaute on meille tärkeää, jotta voimme yhdessä kehittää Perheentalon toimintaa. <3

***Pakollinen**

Olen ensimmäistä kertaa Varkauden Perheentalon tapahtumassa *

Kyllä / ei

Vastaus vaihtoehdot:

- Täysin ERI mieltä
- Eri mieltä
- Ei mielihpidettä
- Samaa mieltä
- Täysin SAMAA mieltä

Kysymykset:

Tapahtumaan oli helppo tulla

Tapahtuman aikataulu ja tekeminen oli sopivaa

Tapahtuman sisältö oli minulle mieluista

Tapahtumaan osallistuminen tuotti iloa lapselleni

Tulen Perheentalon tapahtumiin uudelleen

Tähän voit vapaasti kirjoittaa palautetta; oliko jokin asia erityisen onnistunut tai mitä voisimme kehittää jatkossa?

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfsL_qnSr6p38fc_G86hv2Tm2wsZf_FEYF7aH6JyXksUN_YSQ/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0